

AMS Koerier 2018

Andreas
Manna
Stichting

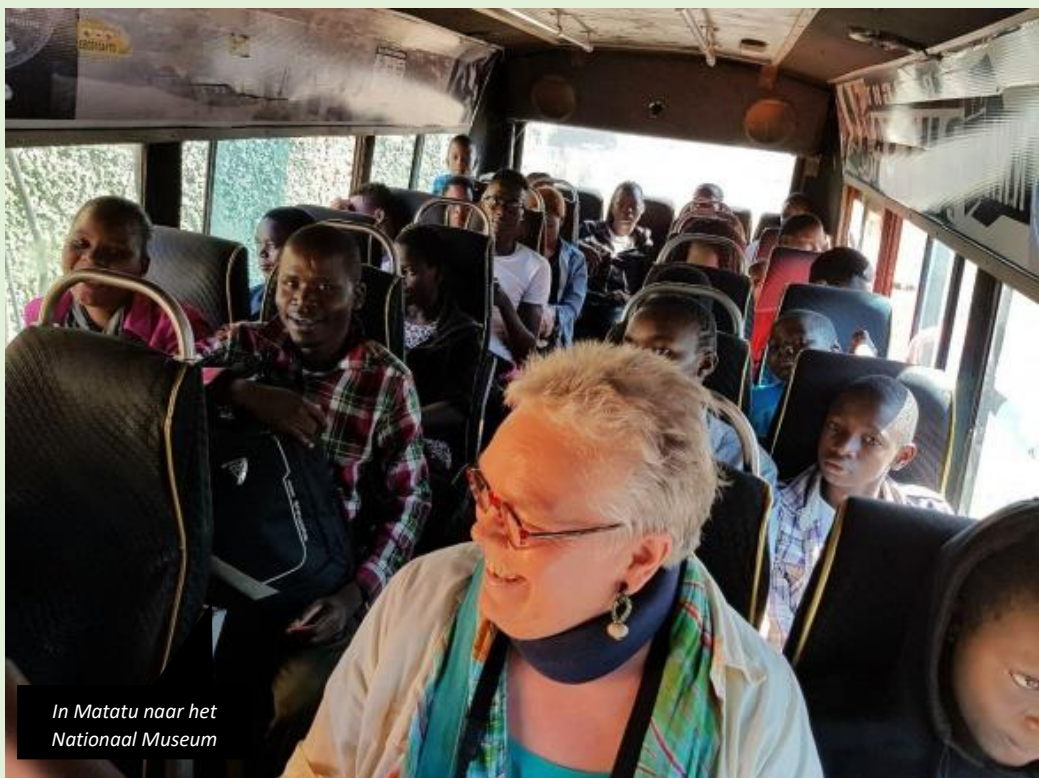
Werk Andreas Manna Stichting

In 2018 wordt er opnieuw door de vrijwilligers gereisd naar de opbouwprojecten van de AMS in Afrika. Het project in *Ghana* draait zelfstandig verder, in *Oeganda* is Florence bezig met het voorbereiden van de start van de school in *Karamoja*. Terwijl in *Kenia* druk verder wordt gewerkt aan de vorming van de kinderen. Ze hebben driemaal per jaar een maand vrij van de kostschool die ze bezoeken. Juist dan gaan wij naar ze toe, om ze uit het woelige Nairobi bijeen te brengen in het gastenverblijf van het *Bible Translation & Literacy Conference Center (BTL)* op Nairobi Hill. Daar verblijven ze binnen de veilige omheinde muren en genieten ze met z'n allen van de prachtige rustgevende lommerrijke sfeer: van elkaar, van hun ontbijt, lunch en diner die steeds klaarstaat en van de vakantiesfeer. Er zijn bonte vogels die op deze weldadig groene oase afkomen, inheemse insecten en kleine diertjes, zoals felgroene kameleons. Totaal verwerkt worden de jongeren daar gevoelens en kennis op, zoals wij westerlingen dat gewoon zijn te doen tijdens onze culturele vakanties. Weemoed wordt opgestapeld voor de toekomst, en met dankbaarheid wordt teruggekeken op hoe ze werden die ze geworden zijn. We kunnen dit doen omdat u ons helpt en omdat er grote betrokkenheid is bij onze vrijwilligers, die tijd, geld en privacy niet sparen om hen verder te brengen. Op dit moment is het feest met *Eric en Krista* en zoon *Ruben*, waarover verslag in de volgende Koerier. In april van dit jaar waren *Henk & Wilma* daar, en die verslaan hier hun ervaringen.

Henk & Wilma in Nairobi

Zoals altijd, worden we op vrijdagavond van het vliegveld opgehaald door de drie bestuursleden: *Lillian*, *Austin* en *Clinton*. Jongeren van het eerste uur die nu zelf leiding geven aan het kinderdagverblijf. En dat doen ze uitstekend. Zij brengen ons midden in de nacht naar het gastenverblijf. Zaterdagmorgen boodschappen doen met twee van hen,

zodat we alles in huis hebben om het aangenaam te maken. Op zondag bezoeken we het kinderdagverblijf. Dan hebben ze hun eigen *huissamenkomst*. Daarin doen ze alles zelf en ieder levert zijn of haar bijdrage. De drie zien toe. Zo is het goed geregeld, en verder *geen* traditioneel gedoe. We hebben bij elk bezoek de beschikking over een appartement waar we de jongeren trainen. En ieder bezoek motiveert ons meer, omdat ze reikhalzend uitzien naar meer van wat hen gebracht wordt. Alle jongeren en kinderen zijn van de maandag tot en met de vrijdag bij ons. Ze verblijven in een appartement met vier slaapkamers. De moeders en kinderen delen een slaapkamer. De meisjes krijgen slaapkamers en alle jongens slapen in de huiskamer, die gevuld is met matrassen. Het is een gezellige boel en ze genieten ervan om hier te zijn. Het is geen mooi weer en het regent erg veel. Juist daarom is het erg praktisch dat ze al bij ons zijn en niet elke dag door de vieze en modderige stad hoeven te reizen. Buiten de lessen om is er ook veel tijd om in het gras te spelen en met elkaar te praten. Bovendien hebben ze echt vakantie en hoeven ze zelf niet te koken. Dat wordt allemaal vóór hen gedaan. De jongeren genieten ook van de groene oase in de stad. Eén van hen merkt op: ik hoor hier de vogels weer fluiten. Een van de oudere jongens wordt aangesteld als tijdbewaarder. Hij zorgt

In Matatu naar het Nationaal Museum

ervoor dat iedereen op tijd uit bed is en bij de maaltijden is. De dagen worden gevuld met lessen. Het thema draait deze twee weken vooral om *creativiteit* en alles wat hiermee samenhangt. Ook is er heel veel aandacht voor

kunst. We hebben kleurenkopieën meegenomen van prachtige schilderijen. We leren hen om te kijken naar de betekenis van kleuren en vormen. Dat ook in de Bijbel elke kleur een eigen betekenis heeft. We gebruiken afbeeldingen van kleurige schilderijen gemaakt door *Peter Mbuguah* uit Nairobi en *Maureen Knobben* uit Ootmarssum. De kinderen zijn geboeid en leren om er met een breed perspectief naar te kijken. We gaan ook een dagje met ze uit naar het *Nationaal Museum* in Nairobi. We huren daarvoor een bus. Ze genieten enorm van om zo met ons en elkaar op stap te zijn. Eén grote familie. Henk staat stil bij verschillende schilderijen.

Kijken naar kunst...

In eerste instantie vraagt hij wat je in het kunstwerk kunt zien. Wat zal de kunstenaar bedoeld hebben. Daarna: wat zie jij erin en wat leert het jou. Ze zijn verbijsterd dat in schilderijen zonder een Bijbels thema, toch Bijbelse thematiek kan worden gezien, ook al bedoelde de kunstenaar dat misschien niet. Na een paar schilderijen pakken ze het zelf goed op en leggen ze uit naar wat ze zelf zien. Niets is gek. Het verwondert hen dat je er zó naar kunt kijken en het verbreed hun blik. Kleuren en vormen. Ogenscheinlijk is het niets, maar als je verder kijkt dan je neus lang is, dan is er meer in creativiteit gelegen. Henk wijst op de kleurige matatu-bussen in de stad. Je ziet soms prachtige moderne kunst op die bussen. *“Hebben jullie ook wel eens gelachen om die bonte kleuren op deze bussen? Ze vrolijken je op, is het niet?”* De kunstenaar wil jou inspireren om ook zelf creatief te zijn. Ook met wat hij heeft gemaakt. Later in de evaluatie horen we over deze dag het volgende van de jongelui terug: - het was een geweldige dag. Om als één familie uit te gaan, geweldig; - Ik had het alleen maar op tv gezien, en nu was ik er zelf. De geschiedenis van ons land was mooi om te zien, de schilderijen en het samen in de bus zijn; - Het is de mooiste ervaring die we ooit hadden. We leerden nieuwe dingen en we deden kennis op. Het is beter dan we op school ooit hebben geleerd. Het was ook mooi dat we konden leren van geschiedenis en cultuur. Een geweldige ervaring en we doen het graag nog eens; - Om op een nieuwe manier naar schilderijen te kijken, maar ook naar wat een artiest wil zeggen, vond ik zo mooi; - Mijn ogen vielen er zowat uit van wat ik allemaal zag. De kunst is zó

verbazingwekkend voor mij. Ik heb echt genoten en ik vergeet deze dag nooit meer; - We hebben nooit een familie bij leven gekend en waren vandaag een dag uit als familie met een vader en moeder, dat is mijn mooiste ervaring; - Ik was zo gelukkig vandaag met alles wat ik zag en leerde en ben het nog steeds; We hebben ze door de dagen heen geleerd om de vele bedenksels van Europa en Amerika los te laten en zelf te onderzoeken, na te denken en daarmee te doen. Slechts het goede ervan vast te houden, maar met schroom. Met schroom, omdat niet te gauw moet worden gedacht dat iets goed is, omdat het uit het westen komt. Het evangelie in Afrika gaat over *een Man van de hemel* die voor hun fouten geleden heeft. Inmiddels weten ze dat Hij juist kwam voor *arme mensen* die in hutjes leven, weduwen, wezen, vluchtelingen. Prostituees en dieven, mensen die niets te eten krijgen horen thuis in de kerk. Dat laten we ze ook *lezen*, zodat ze weten dat het niet onze persoonlijke mening alleen is. Ook leren we ze om de vrome feestjes van de kerk uit het westen niet al te serieus te nemen, want Jezus vindt het getokkel op de harpen van de traditie niet zelden een grote *belemmering*. Daar ligt Hij elk jaar opnieuw in doeken gewikkeld: eerst in luiers en een paar maanden later in windsels. Die windsels worden dan in brede lagen gevierd als bewijs van Zijn dood. Maar Hij wil *elke week* zijn feestje vieren, en dat wil Hij om hen blij te maken met het feit dat Hij leeft, en dat *zij* leven omdat Hij leeft: met brood en wijn. Nou ja, het mag ook met water, zolang wijn onbetaalbaar is. Ook met koekjes, zolang er onvoldoende brood is. Maar *geen* water bij de wijn, serieus nemen wat er staat geschreven. In het westen verklaart men Hem *dood*, maar leven vind je waar ze Hem herkennen aan alles wat Hij voor hen doet: door de handen die Hij heeft in Zijn kerk. Geen gepraat, maar doen. Anders is niet Hij, maar de *kerk* dood. Kijk maar naar het verval van de kerk in het westen, en vorm een eigen levende kerk van mensen die zowel in het leven als in de toekomst geloven. Want de toekomst ligt niet alleen in het aardse, maar het

Kunst op de weg...

aardse vormt ons voor het hemelse. Ook stoppen met het leven bij de dag, maar leren om dingen in de tijd te zetten. Geen korte, maar *lange termijn denken*. Denk niet langer dat je morgen wel dood kunt zijn, maar leer te verstaan

dat je nu al dood bent als je geen toekomst geeft aan de armen om je heen. Neem de woorden van Zijn aardse broer Jacobus serieus, dat de boel dood is zodra je ophoudt te doen: geef zorg aan elkaar, geef zorg aan weduwe, wees en vluchteling. Zorg voor ieder die arm is en sticht een kerk van en voor de armen. Ga niet als goden leven van het geld dat bedoeld is voor de armen. Stop met het bouwen van kerkgebouwen en blijf in kleine groepen in de huizen en de hutten. We praten over hun toekomst en laten ze zien dat de historie van de kerk leert

Nooit eerder geweest...

dat die zo snel de toenmalige wereld veroverde, omdat ze zorgden voor armen, ondanks dat ze allen vervolgd werden om het geloof. We hebben het over *verantwoordelijkheid* en dat de cultuur nog niet deugt, omdat antropologen dat beweren. Want als mannen hun verantwoordelijkheid niet nemen en vrouwen laten zitten met de door deze mannen verwekte kinderen, dan is dat *geen* gezonde cultuur. Dat moeders moeten werken en oma's de kinderen opvoeden, terwijl de verwekkers zitten te dammen in de kroeg: ook dat is *geen* goede cultuur. Want het is onomstotelijk bewezen dat zeker de eerste vijf levensjaren van een kind, het de moeder nodig heeft. Dat kinderen *niet* zonder hun vader kunnen. Dat het beter is voor een vrouw om te eisen dat mannen condoms gebruiken, dan het risico van hiv te nemen omdat de traditionele kerk dat voorschrijft. Dat de pil een middel van God gegeven is voor verstandig gebruik. Dat oude mannen die zich gedragen als absolute leiders, *geen* goede cultuur is. Dat in de Bijbel veel jongemannen erg veel te zeggen hadden omdat ze hun verantwoordelijkheid namen. Jezus zelf was een jonge man en werd mede om Zijn leeftijd bespot door de geestelijkheid van die dagen. Dat een goede cultuur denkt in termen van *zorg voor elkaar*. Dus herken wat wel goed is in je cultuur, maar keer je rug toe naar alles wat alleen voor zichzelf kiest. We laten zien dat een vader en moeder hun kinderen koesteren. Ze mogen dagelijks naar behoefte op onze schoot zitten. Ook oudere meisjes maken daarvan graag gebruik, want we leren ze dat dit een normale van God gegeven behoefte is van jonge kinderen en ook van oudere meisjes in hun ontwikkeling. Als we uiteindelijk weer de straat uitrijden op de laatste zondagavond, staan er enkelen ons uit te zwaaien.

Anderen kruipen weg en kunnen dit niet aan. Het is te emotioneel voor ze om weer afscheid te nemen. Pijn bij hen, pijn bij ons. Niemand zal deze prachtige tijd ooit vergeten: zij niet, wij ook niet.

Marissa & Mariëtte in Oeganda

In juni gaan Mariëtte en Marissa naar Oeganda. Voor Marissa is het de eerste keer in dit land. Na aankomst wacht Florence (coördinator van het project) ze op met een dikke knuffel, het is een hartelijk weerzien. De koffers gaan in de auto en ze vertrekken vanuit Entebbe naar het gasthuis van mama Rose in Kampala, een uurtje rijden. De vrouwen vertellen: de volgende dag wordt de stad bezocht met uiteindelijk een bezoek aan een culturele avond. Met tomeloze energie genieten we van een wervelende show, met veel zang en dans gebracht door dansers van de verschillende stammen in Oeganda. Na een dag rusten vertrekken we voor de tweedaagse reis naar het project bij het stadje Matany. De landschappen wisselen zich af: plantages, moerassen, rijstvelden, bergen, jungle, met hier en daar onderweg fruitkraampjes van de plaatselijke bevolking langs de weg. Zodra er even gestopt wordt om fruit te kopen, rennen alle verkopers naar onze auto om te proberen hun fruit en andere dingen te slijten. De concurrentie is moordend. Het ontbreekt aan slimme gezamenlijke afspraken. Na twee dagen reizen komen we aan op het project. Er is verbazing over wat we zien. Mariëtte was tijdens een reis van vier jaar geleden al eens op het project geweest. Daar werd toen net een toiletgebouw uitgegraven. Nu is het project

In dit stafhuis woont Florence

bijna afgebouwd! Het huis van Florence is klaar en aan de klaslokalen, de slaapzalen voor de meisjes en de slaapplekken voor de docenten, wordt de laatste hand gelegd. De loodgieter, de elektricien en de tegelzetter met de schilder zijn nu druk bezig met het afwerken van de gebouwen. Florence woont al in haar huis. Daar overnachten we. Elke ochtend, denken we samen met Florence na over het begrip *cultuur*. Hoe de cultuur er in Oeganda en Karamoja uit ziet. Wat zijn kenmerkende

elementen. Ook over de vraag hoe Florence de school vorm wil geven en wat ze de meisjes wil leren aan cultuur, normen en waarden, naast wat ze leren in de lessen. Wat betekent cultuur voor de *school* en kunnen ideeën van mensen als *Geert Grote* en *Comenius* evenals die van andere *pioniers* daarbij een rol spelen. Florence vertelt over de lokale cultuur. Hoe die was en veelal nog is. Maar dat er ook mooie ontwikkelingen gaande zijn. Zo vertelt ze dat meisjes voorheen niet naar school toe mochten. Meisjes hoorden thuis te helpen met kleding wassen, koken, schoonmaken en noem zo maar op. Nu komt daar een keer in en gaan ook meisjes steeds meer naar school. Daarom is het mooi dat Florence een vakschool voor meisjes gaat openen, zodat de meisjes in Karamoja een serieuze kans krijgen. Op veel scholen is het nog gebruikelijk om te straffen, wanneer een meisje zich niet

hij naar zijn ouders en geeft hij aan dat hij dit meisje erg leuk vindt. De ouders gaan hierna onderzoeken wat de afkomst van het meisje is. Als dat oké is, dan gaan ze met de ouders van het meisje overleggen over de *bruidsschat*. 's Middags als de zon hoog staat, wordt gerust en soms ook ontspannen dingen gedaan. Zo neemt Florence ons mee op een wandeling buiten het project. We passeren de school waar de vader van Florence schoolhoofd geweest is. Ook bezoeken we het dorpje waar Florence haar vader heeft gewoond en de waterpoel waar Florence vroeger water haalde toen ze een meisje was. Op één van de andere wandeltochten laat Florence haar ouderlijk huis zien. Achter het stenen huisje dat Florence ooit voor ze bouwde, liggen nu haar ouders en één van haar zussen begraven. Ook bezoeken we een traditioneel dorp. De mensen zijn blij dat we er zijn en het is erg indrukwekkend om te zien hoe de mensen hier nog leven: ze slapen in hutjes van takken, klei en uitwerpselen van koeien, en op bedden van koeienvellen. De pasgetrouwde stellen slapen eerst nog bij elkaar in een hut, later slapen de vrouwen bij elkaar. Dat doen ook de kinderen. Na een rondleiding door het dorpje, worden we verrast met traditionele dansen en spelletjes. Een mengsel van stof en zweet vult de atmosfeer. We hebben twee tassen met kinderkleding meegenomen voor de kinderen uit het dorp. De kleding wordt uitgesteld op de veranda van Florence, zodat het net een winkeltje lijkt. Er komen een stuk of twaalf kinderen uit het dorp langs om kleding uit te zoeken. Dan krijgen ze ook nog een speeltje en een lolly. Van de kleding die nog over is mogen de bouwvakkers wat uitzoeken voor hun kinderen. Ze reageren blij verrast. 's Avonds op de veranda vertelt Florence graag over haar leven vroeger. Ze legt uit hoe het was om te leven onder de overheersing van president *Idi Amin*. Het was een zware tijd waarin veel mensen door het leger van Amin

Marissa danst mee...

goed gedraagt. Florence wil op haar school vooral een *open cultuur* creëren. Door in gesprek gaan met de meisjes en te kijken welke achtergronden meespelen, *waarom* bepaald gedrag vertoond wordt. Ook legt ze uit hoe een Karamajong huwelijk begint. De jongen gaat achter een meisje aan. Hij probeert het meisje echt letterlijk te pakken. Het hele proces van een meisje leuk vinden en met haar trouwen kan wel een aantal jaren duren. De jongen gaat eerst de vriendinnen van het meisje leren kennen om al het één en ander over haar te weten te komen. Dan gaat hij het meisje volgen om duidelijk te maken dat hij haar leuk vindt. Zodra hij overtuigd is, gaat

v.l.n.r. Mariette, Florence en Marissa...

werden *vermoord*. Ook Karamoja is door Amin in grote armoede gekomen. De mensen vluchtten weg en vertrokken naar de grote steden. Toen het weer veilig was, bleven de meeste mensen weg. Hierdoor werd

Karamoja niet opnieuw opgebouwd en bleef het armoedig. Nu en dan brengen mensen ons een bezoek. Dan brengen ze een haan of een kip, om die aan ons cadeau te geven. Zo laten de dorpsbewoners zien dat ze het leuk vinden dat we er zijn en willen daarmee hun

Kleding uitzoeken...

dankbaarheid tonen. Nadat we samen met Florence een vruchtbare tijd hebben gehad, ging de terugreis niet zonder problemen. Die kans is ook groot in Afrika. Toch ontwikkelt president *Muzeveni* op een voortvarende manier de infrastructuur met hulp van Chinese wegebouwers. Want het is duidelijk dat China weet hoe je een land ontwikkelt. Ze leren het helaas niet aan lokale mensen maar doen alles overwegend zelf. De wegen worden zonder twijfel beter, maar of dit betekent dat de toekomst van de arme Afrikaan verbetert, valt te betwijfelen. En laten we eerlijk zijn: hulp uit het westen deed het voorheen niet beter, helaas. We mogen blij zijn dat we in Florence iemand gevonden hebben die haar leven daadwerkelijk inzet met al haar middelen tot opbouw van haar land. Zodra we weer in Nederland zijn, zitten in Hogeveen de overige vrijwilligers alweer op onze belevenissen te wachten. We hebben goed nieuws, zodat iedereen weer opgeladen wordt om het werk in Nederland voort te zetten.

Ineke & Elise in Nairobi

Ineke en Elise vertellen hun ervaringen: In augustus zijn wij in Nairobi. De jongeren hebben er weer drie maanden

opzitten en gaan opnieuw een vakantiefeestje vieren op BTL. Drie maanden geleden waren Henk en Wilma hier nog, en ze kregen nauwelijks tijd om te bedenken dat die weer weg waren. Het doet ze enorm goed om de grote betrokkenheid te zien vanuit Nederland. De kinderen zijn er klaar voor en hebben er weer zin in. De oudste groep verblijft op een kostschool om daar hun studie voort te zetten, terwijl de kleinsten naar het basisonderwijs gaan in Nairobi, en in het kindertehuis slapen. Daar zorgt Lily voor hen. Ze is sinds enige jaren gehuwd met Victor, maar werd zelf in het kindertehuis opgevangen toen ze tien was. Ze kent de klappen van de zweep van binnen uit. Op het vliegveld worden we hartelijk verwelkomd door het bestuur van het kindertehuis: Lily, Austin en Clinton. Austin en Clinton horen allebei bij de tweede generatie van kinderen uit het kindertehuis. Beiden bezoeken ze de universiteit en ondersteunen Lily met het reilen en zeilen van het kindertehuis. Clinton is een geweldige chauffeur. Hij loodst ons door de enorme drukte. Waar verkeerslichten totaal geen zin hebben omdat ze het niet doen, of er niet toe doen omdat niemand erop let. Een oplettende agent die toeziet op een rotonde, staat ernstig op zijn mobieltje te kijken. Niemand let op hem, hij let op niemand, en zo rotzooit het verder op de rotonde. Op de straat geldt het recht van de sterkste, en degene die lef heeft telt, zo kom je van A naar B, anders sta je stil en blijf je stil staan. Van hufterig gedrag is geen sprake ook al lijkt het zo. Lef heeft

Klaar voor de start: Ineke (links) & Elise (rechts)

Clinton wel. Hij studeert voor advocaat. Waarom koos je die studie? Vragen we hem op een gegeven moment: omdat ik het recht wil verdedigen van mensen die hier in Kenia geen rechten hebben, de arme, de wees en de

weduwe. Hij is zelf een wees, dus weet als geen ander dat wanneer je niet geholpen wordt, je niet verder komt dan je hutje, of dat anders het leven op straat je toekomst is. Wat een lef om aan zo'n studie te beginnen, waar je weet dat corruptie, geld en macht dit land regeren. Om een stageplek te krijgen moet je of familie hebben die naamsbekendheid en invloed heeft, of geld om je plek te kopen. Clinton heeft geen van die twee, maar wel het

vertrouwen dat er iemand is die boven dat alles staat die hem helpt. Hij zit inmiddels in zijn derde jaar en het gaat heel goed, op alle vakken een A. Hij is dan ook de bestuurder van de drie, terwijl Austin de vaderlijke persoon is. Een jongeman met een herderlijk hart die van grote steun is voor Lily. We verblijven in het BTL gastenhuis in Nairobi. Dit is ons vaste "thuis" wanneer vrijwilligers van de AMS de kinderen bezoeken. De mensen daar kennen ons (en de stichting) inmiddels en zijn zeer hartelijk. Het is een oase van groen en rust in een stad waar altijd lawaai, stank en stof is. Van maandag tot

en met vrijdagochtend logeren de kinderen bij ons in het gastenhuis. Er is één appartement helemaal voor hen. Het aantal kinderen varieert omdat sommige jongeren soms naar school moeten voor examens. Dit houdt in dat er dan iemand een bed alleen heeft waar ze normaliter met z'n tweeën in slapen. Sinds vorig jaar hebben we hun verblijf bij ons in het gastenhuis zo kunnen regelen zodra we in Kenia zijn, en dat is een schot in de roos. Het dagelijks

reizen van en naar het kindertehuis kost veel geld en nog meer tijd en moeite. Er staan altijd files in de stad en om een *matatu* te bemachtigen voor minimaal vijftig mensen is niet gemakkelijk. Daarom kunnen ze nooit tegelijk reizen. Vooral als het regent is de gang door de stad een extra probleem. We hebben een geweldige tijd samen met de kinderen. De dagen vullen zich met veel nadenken over hun toekomst en alles wat speelt in hun leven. Ze komen zelf met onderwerpen waarover ze willen praten en waar ze meer van willen weten. Er is bijna geen onderwerp wat niet voorbij komt. We vragen ze om een tekening te maken over gevoelens die op dat moment bij hen spelen. Aan de hand van de tekening laten ze een stukje van hun hart zien. Er spreekt een grote openheid uit en een groot vertrouwen. Ze vertellen over de pijn om overleden ouders en grootouders en andere familieleden, moeilijke situaties die ze gehad hebben. Maar ook over hoop voor de toekomst en dankbaarheid door de omstandigheden waarin ze nu verkeren. Er wordt enorm veel gelachen en geknuffeld bij elke ontmoeting op

morgen, middag en avond. Ze kunnen er geen genoeg van krijgen en wij ook niet. Als klap op de vuurpijl gaan we samen een dag met de bus naar de *Bomas of Kenia*; een cultureel park waar de dorpjes van alle stammen van Kenia zijn nagebouwd. In een hal worden traditionele dansen en muziek opgevoerd. De kinderen genieten enorm. In de hal waar het dansen en de muziek is, worden tijdens verkiezingstijden de stemmen geteld. Dat zien ze op televisie en nu zijn ze er zelf. Een uitermate belangrijke plaats om geweest te zijn. Dus vol trots rijden we ten slotte weer terug in de matatubus. Een *familiereisje*, wat een belevenis. De weekenden bezoeken we het kindertehuis. Het huis ligt in een, voor Afrikaanse begrippen, prachtige en veilige wijk. Het huis heeft schoon water, drie verdiepingen, en de jongeren hebben er naar Afrikaanse maatstaven aardig wat leefruimte. Als alle jongeren en kinderen thuis zijn, leven ze met dertig personen samen. Ze regelen samen het koken, doen de was en de boodschappen in de zorg voor elkaar. Lily heeft de dagelijkse leiding in het huis en doet dit erg goed. Ze is als een moeder voor hen. Wanneer er kinderen naar het ziekenhuis moeten, of als er een ouderavond is op school,

dan is Lily aanwezig. In de wijk is er een trapveldje waar de jongeren hun energie kwijt kunnen. Elise onderneemt daar vanalles met de jongeren: een watergevecht, volleyballen, voetballen. De kinderen zijn gek op haar en hangen rond bij haar of zitten bij haar. We genieten omdat we zien en ervaren dat het zo goed gaat met iedereen. Alle kinderen gaan naar school en de onderlinge sfeer is prima. Een aantal van hen zitten op de universiteit of een HBO opleiding. Anderen volgen een vakopleiding. De grootste groep volgt nu de *secondary*, de middelbare school. Ook in hun vakantie hebben ze huiswerk. 's

ook huiswerk in de vakantie...

Avonds helpen de ouders de jongeren met hun huiswerk. Er is zorg voor elkaar en er wordt enorm veel gelachen. Tijdens de zondagen waarop wij er zijn, komen ook nog enige jong volwassenen ons bezoeken, die eerder opgegroeid zijn in het kinderkuis. Ze vertellen dat het

Veranda stafhuis met uitzicht op schoolgebouwen...

goed met hen gaat. Dankzij de hulp van de stichting hebben ze een eigen leven kunnen opbouwen, en dat willen ze ons graag nog even vertellen, en ons bedanken voor die hulp. Ook als wij er niet zijn, komt Nicolas regelmatig langs, horen we van Lily. "Dit zijn mijn broers en zussen", zegt hij, "mijn ouders zijn overleden en dit is mijn enige familie." Iedereen is dol op zijn doorleefde vriendschap en liefde. Zodra we uiteindelijk weer vertrekken, drukken ze ons op het hart om iedereen in Nederland heel erg te bedanken voor alles wat men voor hen doet. De dankbaarheid is enorm, want ze weten dat hun leven zo anders geweest zou zijn zonder die hulp. Er is toekomst, er is hoop. Dus namens hen allen: *Dank je wel!*

Wilma en Hetty in Oeganda

stafhuis...

klaslokalen...

slaapzalen...

Lerarenverblijven

v.l.n.r. Wilma, Florence en Hetty

In september verblijven Wilma en Hetty in Oeganda. Ook hier drie maanden na het bezoek van Mariette & Marissa. Omdat de opening van de school in beeld komt en over de voorbereidingen moet worden nagedacht. Het een fijn weerzien. Via WhatsApp is er veel contact met Florence maar, de echte ontmoeting doet enorm goed. Wat is er na al die jaren een diepe vriendschap ontstaan. We hebben amper de koffers in de auto geladen of vol enthousiasme vertelt Florence hoe het er voorstaat met het project. Dat de schilders nog druk bezig zijn om de klaslokalen en de slaapzalen te schilderen. Ze straalt van enthousiasme terwijl ze dit vertelt. Sinds ze het rijke westen achter zich liet in 2010, is er veel gebeurd op het project. Het doel van de terugkeer naar haar volk was toen, om ook andere meisjes en vrouwen een kans te geven die buiten de boot dreigen te vallen. Inmiddels zijn we daar niet ver meer vanaf en dit maakt ons allemaal dankbaar en blij. Na een verblijf van enkele dagen in Kampala reizen we door naar het stadje Matany. In Afrika is nooit iets hetzelfde. Wat een kleurrijke bevolking, en hoe mooi om al die bedrijvigheid te zien bij al die kraampjes langs de kant van de weg, gemaakt van palen en palmbladeren. De geur van gestookte vuurtjes trekt met ons mee en we zien ook hoe het droge seizoen al is ingetreden. Florence legt met een bedenkelijk gezicht uit dat de droogte twee maanden eerder is begonnen dan normaal. De droogte heeft

gevolgen voor de oogst, het volk blijft dan ook bidden om regen. Als we bij het project aankomen, staat *Agandi* ons al op te wachten op de veranda van het huis van Florence. We hebben amper tijd om uit de auto te stappen of ze sprint op ons af om ons te knuffelen. Ze straalt en is blij en enthousiast om ons te zien. Florence zorgt al enkele jaren voor dit Karamajong meisje, aangezien de ouders van *Agandi* gehandicapt zijn en niet voor haar kunnen zorgen. Het is voor ons de eerste keer dat we verblijven in het nieuwe huis op het project, en krijgen allereerst een rondleiding van Florence. 's Avonds na een douche zitten we nog even op de veranda voor het huis. Het is hier zó stil dat je alleen de krekels en Dora de koe hoort stommelen en grazen, terwijl watchman (beveiligingsman) Lamex voorbisluipt met pijl en boog. De sterrenhemel is prachtig, zo zien we die nooit in Nederland. Ondertussen spreken we met elkaar over de komende tijd, waar we het over willen hebben in de trainingen. Florence wil graag met ons in gesprek over de vraag hoe zij de school zal vormgeven, en waar het aan moet voldoen vanuit de Oegandese overheid bezien. We geven tips en bespreken met elkaar wat van belang is voor missie en visie. We helpen haar met haar wens om een huiskerk te starten met de werkers op het project. Die willen het ook graag. Elke ochtend trainen we Florence over verschillende onderwerpen waar ze tegenaan loopt. Waar ze vragen over heeft en verdieping in wil krijgen. Dit betreft allerlei onderwerpen, maar vooral ook hoe je *corruptie* herkent en kunt bestrijden. Dat corruptie veelal het begin van *fascisme* is en overheersing waar armen vooral de dupe van worden. Zoals bij elke reis hebben we deze keer ook twee grote tassen met kleding meegenomen, bestemd voor de omliggende dorpen. We besluiten om naar een dorp te rijden waar wij eerder in de week een zak houtskool hebben gekocht. Florence kent de mensen van dit dorp niet, maar we besluiten gewoon te gaan en te zien of we welkom zijn. Terwijl we de auto aan de kant van de weg zetten en de tassen met kleding meedragen, komen enkele bewoners uit het dorp ons tegemoet. Florence legt uit wat we komen doen. Gelijk wordt er een bankje gehaald en onder de boom gezet. Daar mogen we plaats nemen. Vervolgens wordt er iemand uitgezonden door de oudste van het dorp om de kinderen te roepen. Het duurt niet lang of de kinderen komen overal vandaan en nemen plaats in een kring rondom ons. Verwachtingsvol kijken ze naar de grote tas met kleding. Florence deelt één voor één de kledingstukken uit. Elk kind krijgt iets en vertrekt weer met een stralende lach. Ze rennen naar hun eigen hut om zich om te kleden en daarna hun nieuwe kleding te showen. Tegelijkertijd is Florence in gesprek met de ouderen van het dorp om van de school te vertellen. De bewoners zijn hierover enthousiast en blij en willen er alles van weten. Met deze actie verwerft Florence extra draagkracht in de omgeving.

Het is van groot belang dat de omliggende bevolking weet van de nieuwe school en er trots op kan zijn. Een school die toekomst geeft aan hun dochters. Tijdens één van de ochtenden komt Jane, de zus van Florence langs met haar dochtertje en kindermisje. Terwijl we met elkaar op de veranda zitten, gaat het kindermisje op de grond zitten in het huis vlak bij de deur. Ze spreekt geen Engels alleen de lokale taal. Zodra ze wordt geroepen staat ze op en voert haar taak uit. Als je vriendelijk naar haar lacht krijg je een stralende lach terug. Als ze weer op de grond gaat zitten, nodigen wij haar uit om op een stoel bij ons te komen zitten op de veranda. Ze doet dit schoorvoetend maar schuift de stoel zover mogelijk naar achteren. Als we haar vragen om te vertellen wie ze is, vertelt ze over haar dorp en haar ouders die erg arm zijn. Gaandeweg het gesprek wordt ze opener en blijft praten. Zij woont bij Jane, om te zorgen voor haar dochter. Daarvoor in ruil krijgt zij een dak boven haar hoofd en voedsel, het geld gaat rechtstreeks naar haar familie. Napratend worden we gewaar dat zij niet naar school kan omdat hier geen geld voor is, zodra de dochter van Jane naar school gaat, zal het kindermisje ontslagen worden. En dan? Wat gebeurt

Kleding uitdelen...

er dan met haar? Kijkend naar dit meisje zien wij de meisjes die over één jaar naar de school zullen komen. Wat is het mooi dat ze een toekomst krijgen en een vak kunnen leren. Met Jane gaan we in gesprek, wat zij kan doen voor haar kindermisje en hoe zij haar een toekomst kan geven. Jane staat hier open voor en we zien ook hoe lief ze met haar omgaat. Nog een jong Karamajong meisje die toekomst gaat krijgen. Florence zit geregeld op haar veranda met een blik op de school en kan dan vol trots uitkijken over het project, alsof ze het gelach en geklets al hoort van de meisjes. Ze kan niet wachten tot de school gaat draaien en ziet er enorm naar uit om de eerste meisjes van de Karamajong te verwelkomen. Ze hoopt dat te doen in januari 2020. Want vakonderwijs start altijd in januari.